

Aquesta visita ens ha permès de fer unes breus conclusions, bastant semblants tant per a Montfalcó Murallat com per a Mejanell de la Torre. Tant en un com en altre castell l'església està situada en direcció sud-est respecte al nucli casteller, es conservi visible o no la torre. A Montfalcó Murallat l'hem de creure situada en el nucli de construccions existents al nord de l'actual plaça, zona de màxima qualitat de les construccions. El cas més clar de relació torre/església com és el de Mejanell de la Torre ens recorda el cas del castell de Moja (Olèrdola, Alt Penedès), visitat fa poc, i en el qual l'església romànica de Sant Cugat (avui Sant Jaume) i conservada com a capella de la nova església parroquial, té semblança de situació amb Mejanell de la Torre i pensem també amb Montfalcó tot i les deformacions de l'urbanisme de la petita vila. Aquesta mateixa relació de situació torre i església la trobem en altres castells.

BIBLIOGRAFIA:

- BURON, Vicenç: *Castells romànics catalans. Guia*. Pàg. 237
- *Els castells catalans*, vol. VI, primera part. Pàgs. 676-686, i 754.

Joan-F. Cabestany

BIBLIOGRAFIA

AINAUD DE LASARTE, Joan: *"La pintura catalana. La fascinació del romànic"*, vol. I. Skira, Carroggio de Ediciones, 1989.

L'editorial Skira/Carroggio de Ediciones ha publicat recentment "La fascinació del Romànic". Aquest llibre és el primer volum dels tres escrits pel Prof. Joan Ainaud de Lasarte que formaran el recull del marc històric titulat "La Pintura Catalana".

El contingut de l'obra, amb una edició magnífica i acurada, es divideix en sis apartats diferents. El text comença amb la presentació del marc històric, on l'autor recorda els fets més remarcables i alhora indispensables per conèixer quins foren els esdeveniments i quines les circumstàncies que varen condicionar i contribuir a la creació d'unes determinades obres d'art.

A continuació introdueix l'estudi iconogràfic, la qual cosa facilita la comprensió i els antecedents culturals de la pintura romànica catalana. Tot seguit parla dels repertoris ornamentals i dels colors, tècniques i pigments, per centrar immediatament l'interès en el capítol titulat: estils i mestres. En aquesta part de l'obra el Prof. Ainaud realitza una interessant anàlisi dels estils, mestres i corrents d'influència. Comença l'apartat amb unes referències a l'art Pre-Romànic, fent l'estudi de les restes pictòriques que d'aquest període ens han arribat fins als nostres dies. Dedicava també unes pàgines a l'estudi del brodat i a la miniatura, per continuar amb l'observació de la pintura pròpiament romànica ubicada dins el marc cronològic delimitat entre el segle XI fins a

mitjan segle XII. Analitza el Mestre d'Osormort i els grups afins; Ripoll i altres centres; Boí i Durro; el Mestre de Taüll; el Mestre de Pedret: Orcau, Argolell i Rus; el Mestre de Santa Coloma; Sorpe, Estaon, Esterri de Cardós, Aineto, Esterri d'Àneu, Martinet, la Cortinada; les pintures de caràcter geometritzant; els manuscrits de Tortosa, Sant Joan de les Abadesses i Girona; Terrassa i Espinelves; els cercles de Bolvir, Baltarga, Avià, Lluçà i els seus derivats; la projecció popular dels mestres de la Cerdanya; la pintura romànica tardana a les comarques de ponent; Pallars, Vall d'Aran; Alt Urgell i Andorra; Lleida; els Libri Feidorum i la biga de la Passió; Barcelona i el mestre de Soriguera.

En la redacció d'aquest estudi, el Prof. Ainaud ha tingut en compte, al costat de la pintura mural i la pintura sobre taula, la pintura de manuscrits i el brodat així com el vitrall. L'autor, àdhuc, ha tingut en consideració les relacions i projeccions internacionals de l'art català.

Pel que fa als límits geogràfics, el seu estudi el centra, a més del Principat pròpiament dit, en aquelles manifestacions procedents dels territoris coneguts com la Catalunya Nord.

L'estudi finalitza amb un capítol de conclusions i amb l'aportació d'una extensa bibliografia agrupada per llibres, catàlegs i publicacions periòdiques i bibliografia.

Cadascun dels apartats d'aquesta obra es complementa amb una sèrie d'il·lustracions de color la qualitat de les quals mereix el nostre elogi.

Per acabar, només resta regraduir i felicitar el Dr. Joan Ainaud de Lasarte per la publicació d'aquest valuós estudi i aportació al món de la pintura romànica catalana, que sens dubte serà des d'ara matèria de consulta i estudi indispensable per a tots els estudiosos de l'art romànic català.

Ma. Teresa Matas

* * *

BASTARDES i PARERA, Rafael: "*Les lipsanoteques d'alabastre*". - Barcelona, 1989. 30 pàgs., amb il·lustracions.

El nostre consoci i col·laborador Rafael Bastardes ha publicat aquest opuscle en el qual ens ha fet una acurada descripció d'onze lipsanoteques (mides, detalls de forma i estructura, simbologia i inscripcions). Set d'aquestes amb forma sepulcral o túmul tardo-romà (4 Museu Marès, 2 Museu Episcopal de Vic i 1 col·lecció Oleguer Junyent), de les quals solament d'una en sabem la procedència (St Pere del Grau. Lluçà. Osona). Les altres quatre tenen diferents formes: Museu Comarcal de Manresa (Monestir de Sta Maria de Lillet), Museu Episcopal de Vic, i dues del Museu d'Art de Girona (Sta Maria del Lledó i St Andreu de Bestracà. Baget. Garrotxa). Aquest recull té un gran interès i l'autor aporta un ric material. Esperem que sigui una primera contribució a un estudi d'aquest tema i que en posteriors treballs ens ofereixi una acurada investigació de la hipòtesi exposada per a les set primeres lipsanoteques: "L'evident unitat estilística, i àdhuc tècnica, que mostren aquestes arquetes d'alabastre fa pensar en l'existència d'algun obrador especialitzat en la seva elaboració, però fóra temerari de suggerir qualsevol localització".

Joan-F. Cabestany